

POLICY BRIEF

3/2024

Hospodářský koridor
Indie–Střední východ–Evropa (IMEC):
Řecko a Indie jako krajní body
tepny mezi dvěma světy

Lukáš DROBEC

POLICY BRIEF

Kvůli narůstajícím konfliktům ve světě se utvářejí zcela nové či alternativní modely mezinárodní spolupráce. Důvodem je aktuálně zejména probíhající válka na Ukrajině a rostoucí napětí v Asii mezi Čínou a jejími sousedy. Evropská unie se prostřednictvím své aktualizované *Otevřené strategické autonomie* odklání od energetické závislosti na Rusku a od závislosti na Číně, a to zejména z bezpečnostního hlediska – příkladem jsou například přijatá opatření v oblasti výroby mikročipů či kroky směřující k omezení čínského vlivu v Evropě.

Tento *Policy Brief* se zabývá analýzou toho, jakým způsobem se současné situace snaží využít dvě země představující krajní body klíčového hospodářského koridoru IMEC mezi Indií a Evropou, tedy Řecko na evropské straně a Indie straně asijské.

V posledních letech řecké vztahy s Indií po dekádách slabé diplomacie navazují nejen v rovině ekonomické, ale i bezpečnostní spolupráce. Oba státy společně cílí především na upevnění svých vzájemných vztahů a na odloučení se od čínského partnera, nyní jejich společného rivala. Na řecké straně je motivace posílena tím, že si země v posledních dekádách prošla hlubokou politickou a ekonomickou krizí a čelí rostoucím hrozbám ze strany svých sousedů v regionu Středoziemního moře, zejména ze strany Turecka a Libye, které ohrožují bezpečnostní stabilitu helénského státu. V plánu je nejen

spolupráce na bilaterální úrovni, ale také na úrovni multilaterální, což zvyšuje šance společně vytvořit větší regionální celek založený především na ekonomické spolupráci.

ŘECKO-INDICKÉ VZTAHY: VÝZNAMNÉ MOMENTY

S určitou nadsázkou lze říci, že spolupráce Řecka a Indie se datuje *de facto* již od dob antiky. Pro současné období je významné zmínit řeckou podporu Indii v kritickém roce 1998, kdy Indie čelila ze strany západních mocností finančním sankcím. Řeckou podporu našla Indie také v průběhu konfliktu s teroristy v oblastech Džammú a Kašmír. Řecká diplomacie navíc podpořila Indii v kandidatuře na stálé křeslo v Radě bezpečnosti OSN. Na druhé straně Indie oplátila řeckou podporu například diplomatickým zastáním se Řecka v otázce turecké invaze na Kypr. Vyšší dynamiku spolupráce také nastavily obě země podpisem společného *Memoranda o porozumění o obranné spolupráci* ([Impact and Policy Research Institute, 2023](#)).

Lze také konstatovat, že oba státy mají velmi kompatibilní strategické zájmy. Patří mezi ně námořní bezpečnost, obrana, energetické a ekonomické cíle. Společný strategický zájem panuje i v oblasti boje s migrací, kde Řecko s Indií společně podepsaly bilaterální *Memorandum o porozumění o migraci a mobilitě*. V námořní oblasti státy spolupracují dlouhodobě. Řecko má v tomto

Indie jako strategický bod Indo-Pacifiku. Dlouhodobě napjaté vztahy mezi Indií a Čínou se v poslední době vyostřují. Situaci dále zhoršuje plán Indie na vytvoření trasy koridoru IMEC přes Kašmír okupovaný Pákistánem.

ohledu tři významné role: je členem Evropské unie (EU), NATO a má také tradičně důležité strategické postavení v oblasti východního Středomoří ([Impact and Policy Research Institute, 2023](#)).

Na poli mezinárodních vztahů mají obě země vřelé vztahy se státy regionu západní Asie, zde zejména s *Radou pro spolupráci v Zálivu*, nebo se státy severní Afriky, a to především s Egyptem. Vzájemná řecko-indická spolupráce je vedle společných partnerů také navázána na tzv. SLOC neboli *Mořskou komunikační linku* ([Impact and Policy Research Institute, 2023](#)).

Od roku 1998 je obnovena a průběžně rozšiřována obranná spolupráce, která zaznamenala úspěch nejenom v námořní spolupráci, ale také ve spolupráci letecké, kde proběhlo několik vzájemných návštěv velitelů vzdušné obrany. Indie navíc disponuje válečnými drony či vlastními raketovými střelami *Brahmos* ([Impact and Policy Research Institute, 2023](#)), čímž může do této formy spolupráce značně přispívat svým know-how.

V kontrastu proti vzájemné podpoře a společným strategickým zájmům obou zemí stojí ale značný a nepřehlédnutelný nedostatek diplomatických návštěv na vysoké úrovni. Dvě prezidentské návštěvy se ze strany Indie uskutečnily v rozmezí jedenácti let, a to v podobě návštěvy Atén prezidenty Dr. APJ Abulem Kalamem v roce 2007 a Ram Nathem Kovindem v roce 2018 ([Ministry](#)

[of External Affairs, Government of India, 2018](#)). Indická ministerská návštěva byla uskutečněna ministrem zahraničních věcí Dr. Jaishankarem v roce 2021 po dlouhých osmnácti letech. Nejdelší odmlka v setkáních nastala na úrovni premiérské, kterou ukončila až indická strana prostřednictvím návštěvy premiéra Naréndra Módího v Aténách v srpnu roku 2023 ([The Hindustan Times, 2023](#)). Jak ministerská, tak i premiérská návštěva byla automaticky v nejbližším časovém horizontu oplacena i řeckou stranou, a to zejména návštěvou řeckého premiéra Kyriakose Mitsotakise, při které nazval Indii „čestnou zemí“ a partnerem pro silnou hospodářskou a investiční spolupráci ([Impact and Policy Research Institute, 2023](#)).

HOSPODÁŘSKÝ KORIDOR IMEC

Novou ekonomickou příležitostí pro Řecko je vznikající projekt *Hospodářského koridoru Indie–Střední východ–Evropa* (*India-Middle East-Europe Economic Corridor*, dále jen „IMEC“ koridor). O uvedeném projektu se jednalo na summitu G-20, kde také státy Indie, Spojených arabských emirátů (SAE), Saudské Arábie společně s USA a některými členskými zeměmi EU podepsaly příslušné *Memorandum o porozumění k vytvoření IMEC* ([The Diplomat, 2023](#)).

Koridor IMEC má sloužit ke zlepšení železniční a lodní dopravy, vytvoření sítě vysokorychlostních

datových kabelů a zlepšit propojenost dodávek energií. Po boku projektu IMEC vzniká na základě projednání na summitu G-20 rovněž projekt PGII neboli *Partnerství pro světovou infrastrukturu a investice*. V geografickém měřítku se tak spojí rovnou tři významné světové regiony: Evropa, Střední východ s Arabským poloostrovem a oblast Indo-Pacifiku. Z geopolitického pohledu je možné vznikající partnerství dále rozdělit na dvě části: severní část (tj. Evropa s Arabským zálivem), a jižní část (Arabský záliv s Indií) ([The Diplomat, 2023](#)). Do projektu je zapojeno také i Jordánsko včetně Izraele, který v současné době vede ozbrojený konflikt s teroristickým hnutím Hamás.

Do obou projektů je odhadnuta investice na 20 mld. USD a jejich zaměření spočívá ve čtyřech hlavních oblastech: *oblast zdraví a zdravotní bezpečnost; digitální propojenost; genderová rovnost a spravedlnost a klimatická a energetická bezpečnost*. Vzájemnou spoluprací mezi partnery je cíleno jejich snadnější obchodní propojení, do nějž budou zapojeny klíčové přístavy jako zejména indické Mundra, Kandla a Nehru Port Trust, Abu Dhabí v SAE a Dammam s Ras Al Khaimem (SA) na Arabském poloostrově ([The Diplomat, 2023](#)).

Díky budování IMEC koridoru se Řecko může stát hlavním spojmem mezi Evropou a východními partnery. K tomuto závěru vede několik důvodů: výhodné regionální postavení Řecka ve vztahu ke státům Blízkého východu, již běžící jednání vedené řeckým ministrem zahraničních věcí Nikem Dendiasem v SAE a dlouhodobě se upevňující řecko-indické vztahy. Řecká iniciativa může zahrnovat dvě významné oblasti spolupráce, a to obchodní a energetickou. Hlavním obchodním centrem v „propojenosti“ daných regionů je významný řecký přístav Pireus, sousedící s Aténami, kde již Indie v poslední době projevila své investiční zájmy ([Ankasam, 2023](#)). Řecko a Indie také projednávají své ekonomické zájmy i mimo rámec IMEC, a to velmi intenzivně za osobní přítomnosti premiérů obou zemí Mitsotakise a Módího ([The Hindustan Times, 2023](#)).

V reakci na iniciativu Řecka v otázce energetiky se nedávno pozitivně vyjádřila předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyen tak, že na oplátku může EU nabídnout Řecku finanční dotace v boji proti dopadům klimatu, a to především proti každoročním silným záplavám ([The Business Standard, 2023](#)). Je obecně známo, že se EU snaží

zbavit závislosti na Rusku a Číně, a to nejenom v energetice, tomuto úsilí přitom může značně napomoci právě i budování IMEC koridoru.

Právě z tohoto důvodu se do projektu IMEC koridoru zapojují i další členské státy EU, které ostatně doplnily svůj podpis i pod samotný projekt v rámci summitu G-20. Jsou to zejména Francie a Německo, které projevují své zájmy právě v oblasti východního Středomoří. Řecku se tak v tomto kontextu dostalo například v roce 2021 francouzské podpory ve formě dohodnutých dodávek válečných lodí v reakci na napjatou situaci mezi Řeckem a Tureckem ([Eliamep, 2023](#)).

IMEC VERSUS NOVÁ HEDVÁBNÁ STEZKA

IMEC koridor však není pouze projektem na zajištění lepších vztahů mezi zmíněnými třemi regiony. V důsledku rostoucí bezpečnostní hrozby ze strany Číny je tento projekt nastaven také jako protiváha již deset let probíhajícímu čínskému úsilí o realizaci projektu *Nové Hedvábné stezky* (*Belt and Road Initiative*, dále jen „BRI“). Smlouva ohledně BRI byla podepsána v roce 2013 více jak 150 světovými státy. Je tak zcela zřejmé, že některé státy plynule přejdou od účasti na BRI k budování nového IMEC koridoru, čímž pravděpodobně hrozí vyostření jejich vztahů s Čínou, což se týká především evropských států. Případ takového vyostření lze nalézt také u Indie, která se v minulosti rozhodla podstoupit razantní krok v oblasti mezinárodních vztahů a stát se novým strategickým bodem v oblasti Indo-Pacifiku. Indie s Čínou nemá dlouhodobě právě vřelé vztahy, což se potvrdilo v roce 2020 při eskalaci konfliktu mezi oběma zeměmi v Galwanské úžině na severu Indie). Spor s Čínou nelepší ani plán Indie na vytvoření obchodní trasy v rámci koridoru IMEC přes Kašmír okupovaný Pákistánem ([The Business Standard, 2023](#)).

Mezi státy hlásící se k projektu BRI již došlo k reakci na zřízení nového IMEC koridoru. V říjnu roku 2023 Peking hostoval v pořadí již třetí konferenci k BRI, na které potvrdilo účast devadesát států, což představuje dle periodika *The Business Standard* účast málo přes polovinu členů BRI. Je možné, že Čína v reakci na popsany vývoj zahájí takzvaný projekt *BRI 2.0*. Nelze pominout, že do BRI již Peking investoval na 1 bilion USD, přičemž se odhaduje, že celková čínská investice do projektu naroste až na 8 bilionů USD ([The Business Standard, 2023](#)).

Strategický přístav v čínských rukou. Jedním z důsledků dlouhého období krize na řeckém poloostrově byla i privatizace klíčového námořního přístavu Piraeus, ke které došlo v roce 2016. Tehdy přístav koupila čínská společnost COSCO Shipping.

Do sporu s Čínou se tak dostává zároveň i Řecko. Přístav Piraeus se totiž vlastnický nachází plně v rukou čínské strany, jehož důvodem byla ekonomická krize z období po roce 2008, kdy v roce 2011 prodalo Řecko většinu svých přístavů zahraničním společnostem. V roce 2016 došlo v rámci uvedeného prodeje právě i na Piraeus. Řecký premiér Mitsotakis tehdy podepsal dohodu o prodeji přístavu čínské obchodní společnosti COSCO Shipping. Čínský partner posléze zmodernizoval celý přístav a učinil jím nejvýznamnějším přístavem ve východním Středomoří, což zároveň přineslo situaci, kdy Čína disponuje v Řecku značným ekonomickým vlivem ([The Diplomat, 2023](#)). Je tudíž otázkou, jak se Čína postaví ke strategickému obratu EU a Řecka s cílem vytvořit nový koridor IMEC jako protiváhu BRI a v tomto rámci se úzce spojit s čínským regionálním rivalem – Indií.

IMEC A EU INICIATIVA

Z důvodu, že se Řecko zapojuje do projektu IMEC schopného účinně konkurovat čínské BRI, se o samotný projekt začíná kromě jednotlivých členských zemí EU zajímat i evropská diplomacie. V této spojitosti lze iniciativu EU nalézt v projektu *EU Global Gateway*, v jehož rámci je IMEC koridor kořinancován ([Global Europe, 2023](#)). Projekt *EU Global Gateway* navazuje společně s úsilím jednotlivých členských zemí EU spolupráci se státy třetího světa v oblasti digitalizace, zelené transformace, vzdělávání a dalších oblastech ([Evropská komise](#)).

Pozice EU ve vztahu k projektu IMEC koridoru ovšem není zatím jednotná. Signatáři této iniciativy

jsou nyní pouze Francie, Německo, Itálie a Řecko. Ne všechny členské země EU jsou tak doposud do projektu zapojeny. Určité riziko pro zapojení EU do projektu navíc mohou představovat výsledky voleb probíhajících letos u klíčových partnerů IMEC koridoru, jako právě v EU, kde se konají v červnu letošního roku volby do Evropského parlamentu, či v Indii ([POLITICO, 2023](#)).

Momentálně projekt IMEC koridor ale především ohrožuje dění na Blízkém východě, tedy zejména probíhající válka mezi Izraelem a teroristickým hnutím Hamás a s tím související zmrazení procesu *détente* mezi Izraelem a Saudskou Arábií, z nichž oba státy jsou členy iniciativy IMEC. Není tedy aktuálně vůbec jisté, jak se projekt bude dále vyvíjet, i když podle serveru POLITICO lze předpokládat, že společné zájmy signatářů projektu jsou silnější nežli partikulární zájmy národního charakteru, které mohou rezonovat v souvislosti se zmíněnými volbami v EU nebo v Indii ([POLITICO, 2023](#)). Platí také aktuálně, že Česká republika prozatím nemá definovaný oficiální postoj k IMEC koridoru jako takovému. Nedávná návštěva premiéra Petra Fialy v Indii, která se uskutečnila v lednu roku 2024 s cílem podpoření česko-indické spolupráce zejména v oblasti výzkumu a obchodu, může ovšem naznačovat zájem české strany zapojit se i do tohoto významného projektu ([ČT24, Česká televize, 2024](#)). Obecnou podporu IMEC koridoru vyjádřil ostatně již v loňském roce mimo jiné i Svaz průmyslu a dopravy České republiky ([Svaz průmyslu a dopravy České republiky, 2023](#)).

ZÁVĚR

Díky projektům IMEC a PGII se zcela nepochybně vytváří nová dynamika mezinárodní spolupráce. Valná většina členů iniciativy BRI se obrací proti čínskému partnerovi a Číně se tak vytváří zcela nová konkurence, jejíž existence může potenciálně dále eskalovat dlouhodobě se vyostřující vztahy především v oblasti Indo-Pacifiku.

Řecké vztahy s Indií se naproti tomu posouvají na vyšší úroveň, což si obě země od spolupráce ostatně otevřeně slibují. Indii se naskytá unikátní příležitost prosadit se více směrem do Evropy (především do zemí EU) a významně přispět v tomto směru svými investicemi. V nabídce indické strany je také silná tamější technologická vyspělost, která může EU státům pomoci snadněji se odklonit v daném ohledu od Číny.

Řecko má šanci napravit si po dlouhém období krizí svojí mezinárodní reputaci a zlepšit své postavení ve východním Středomoří. V partnerství s Egyptem a Izraelem se ostatně Řecko snaží být protiváhou svého tradičního tureckého rivala a jeho partnerům, zejména Libyi. Nadstandardní vážnost by si Řecko mohlo mimo jiné vysloužit i u EU, čemuž nasvědčuje již zmíněný pozitivní postoj Ursuly von der Leyen a signály, které k Řecku jmenem Evropské komise vyslala.

Země střední Evropy se s výjimkou Německa k projektu IMEC ještě zcela nevyjádřily, Řecko ale může tomuto regionu v navázání na projekt značně pomoci a vyjít vstříc. Platí ostatně, že Česká republika má s Řeckem tradičně vřelé vztahy i kvůli řecké menšině žijící na našem území.

Lukáš Drobek

>> DOPORUČENÍ PAC

Vláda České republiky by měla dále upevňovat svoji pozici v rámci bilaterálních i multilaterálních vztahů, tedy v daném ohledu zásadním způsobem rozšířit vztahy s Indií rovněž o ekonomickou spolupráci, a právě po ekonomické stránce se zajímat i o nově vznikající projekt IMEC koridor.

Začleněním České republiky do projektu budování IMEC koridoru by mohla naše země po boku dalších členských zemí EU snadněji a rychleji omezovat strategickou závislost na Rusku a Číně.

Česká republika by mohla prostřednictvím svých zástupců a zapojených podnikatelských subjektů nacházet nové investiční příležitosti v regionu Blízkého východu, za tímto účelem by česká diplomacie měla usilovat o zařazení České republiky mezi státy přímo se účastnící budování IMEC koridoru.

Progresivní analytické centrum je nezávislý think-tank, který nabízí řešení a návrhy založené na vědeckých poznatcích pro tvorbu progresivní politiky. Centrum podporuje výměnu názorů mezi odborníky, mezioborový dialog a zapojení veřejnosti v České republice i v Evropské unii. Přispívá ke zlepšení porozumění klíčovým společenským, politickým a ekonomickým trendům prostřednictvím kritických analýz, politicky orientovaného výzkumu a rozšiřování informovanosti. Mezi hlavní výzkumné a analytické zájmy patří budoucnost evropské ekonomiky a průmyslu, klimatické změny a energetická politika, sociální spravedlnost, mezinárodní solidarita, bezpečnost a společenská odolnost. Centrum sídlí v Praze a činnost zahájilo v roce 2021.

Progresivní analytické centrum, o. p. s. je právnickou osobou - obecně prospěšnou společností založenou podle práva České republiky, IČO: 03527531, se sídlem Salvátorská 931/8, Staré Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, zapsaná v rejstříku obecně prospěšných společností vedeném Městským soudem v Praze, oddíl O, vložka 1361.

Progressivní analytické centrum, o. p. s.
<https://progresivnicentrum.eu/>

BŘEZEN 2024